

Sygn. akt III KO 91/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Marek Pietruszyński
SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Gajewska

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 6 grudnia 2021 r.,
sprawy **W. N.**,

w kwestii wznowienia z urzędu postępowania zakończonego prawomocnym
orzeczeniem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 23 kwietnia 2018 r., sygn. akt
II AKa [...]

1. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1
pkt 6 k.p.k. wznowia postępowanie dotyczące lustrowanego **W. N.**
i uchyla orzeczenie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 23 kwietnia
2018 r., sygn. II AKa [...] oraz zmienione nim orzeczenie
Sądu Okręgowego w L. z dnia 22 grudnia 2017 r., sygn. IV K [...] i
sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi
Okręgowemu w L.;
2. kosztami postępowania o wznowienie obciąża Skarb
Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w L., po przeprowadzeniu postępowania sądowego, orzeczeniem z dnia 22 grudnia 2017 r., sygn. IV K (...), stwierdził, że W. N. złożył w dniu 7 marca 2017 r. oraz w dniu 19 maja 2017 r. oświadczenia lustracyjne niezgodne z prawdą.

Apelację od tego orzeczenia na niekorzyść osoby lustrowanej złożył prokurator Oddziałowego Biura Lustracyjnego IPN w L..

Sąd Apelacyjny w (...), po rozpoznaniu tej apelacji, orzeczeniem z dnia 23 kwietnia 2018 r., sygn. II AKa (...), zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że stwierdził, iż oświadczenie lustracyjne złożone przez W. N. w dniu 7 marca 2017 r. jest niezgodne z prawdą.

Obecnie do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo W. N., w którym wnosi o wznowienie postępowania w jego sprawie z uwagi na wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej, bowiem orzeczenie Sądu I instancji nie zostało podpisane.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Pismo skazanego zostało potraktowane jako zasygnalizowanie Sądowi Najwyższemu wystąpienia w jego sprawie uchybienia należącego do katalogu bezwzględnych przyczyn odwoławczych i uruchomiło przeprowadzanie czynności z urzędu. W przypadku potwierdzenia istnienia tego rodzaju uchybienia dochodzi bowiem do wznowienia postępowania z urzędu, gdyż wznowienie postępowania karnego na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. z powodu wystąpienia jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. może nastąpić tylko z urzędu (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW 2005, z. 6, poz. 48).

Analiza akt sprawy lustracyjnej W. N. wskazuje, że w niniejszej sprawie faktycznie wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 6 k.p.k., co nakłada na Sąd Najwyższy konieczność wznowienia postępowania lustracyjnego i uchylenia orzeczeń zarówno Sądu I jak i II instancji.

Stwierdzić bowiem należy, że orzeczenie Sądu Okręgowego w L. z dnia 22 grudnia 2017 r., sygn. IV K 204/17, nie zostało podpisane przez sędziów biorących udział w jego wydaniu. Obligowało to więc Sąd Najwyższy do uchylenia nie tylko zaskarżonego orzeczenia, ale także orzeczenia go poprzedzającego, i przekazania

sprawy Sądowi Okręgowemu w L. do ponownego rozpoznania. Przypomnieć należy, że wypadek określony w art. 439 k.p.k. zachodzi zarówno wówczas, gdy uchybienia wymienionego w art. 439 § 1 k.p.k. dopuści się sąd odwoławczy, jak i wtedy, gdy ten sąd, wbrew bezwzględnemu nakazowi wynikającemu z tego przepisu, nie uchylił orzeczenia sądu I instancji dotkniętego takim uchybieniem.

Zauważyć należy, że orzeczenie Sądu Okręgowego w L. zostało sporządzone jako jednolity tekst razem z uzasadnieniem i dopiero pod tym ostatnim dokumentem znajdują się podpisy złożone przez członków składu orzekającego. Sąd Najwyższy w tym składzie podziela natomiast pogląd, że sytuacja tego rodzaju stanowi uchybienie o jakim mowa w art. 439 § 1 pkt 6 *in fine* k.p.k. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 2017 r., IV KO 97/16, z dnia 2 lipca 2020 r., III KK 127/20, OSNK 2020, z. 8, poz. 36; z dnia 13 października 2020 r., III KK 418/19). Orzeczenie stwierdzające, że oświadczenie lustracyjne jest zgodne (lub niezgodne) z prawdą rozstrzyga zagadnienie tej rangi i określa konsekwencje tak istotne z punktu widzenia praw obywatelskich, że nie może być wątpliwości co do tego, iż na gruncie postępowania lustracyjnego ma wagę wyroku. Ustawodawca, co należy wskazać, nakazuje odpowiednio stosować przepisy o wyroku (por. art. 21a ust. 1 zdanie drugie ustawy lustracyjnej), a nadto orzeczeniem tym rozstrzyga się w głównym przedmiocie postępowania – o odpowiedzialności o charakterze represyjnym. Musi zostać zatem orzeczenie podpisane przez wszystkich członków składu orzekającego, niezależnie od podpisów złożonych przez nich pod jego uzasadnieniem, jest ono bowiem *sui generis* rozstrzygnięciem, a nie zbiorczym określeniem rozstrzygnięć sądu, ujętych w art. 93 § 1 k.p.k., do których ma zastosowanie przepis art. 94 k.p.k. Oceny tej nie zmienia obowiązek sporządzania z urzędu pisemnego uzasadnienia orzeczenia oraz doręczania go stronom postępowania, gdyż regulacje z tym związane nie mogą modyfikować zasad związanych z podpisywaniem orzeczenia. Czynność podpisania orzeczenia, do której odnosi się treść art. 113 k.p.k., jest w ustawie procesowej traktowana samodzielnie i wyodrębniona od czynności podpisania jego uzasadnienia (por. art. 115 § 1 k.p.k.). O ile złożenie podpisu jedynie pod uzasadnieniem postanowienia jest akceptowalne przy założeniu oczywiście, że jest ono sporządzone razem ze stanowiącym przedmiot postanowienia rozstrzygnięciem, co wynika z treści art. 94

§ 1 pkt. 5 k.p.k., który traktuje uzasadnienie jako jeden z elementów postanowienia, o tyle odnośnie wyroków, a w konsekwencji również orzeczeń wydawanych w postępowaniu lustracyjnym, brak jest podstaw, aby przyjąć, że uzasadnienie wyroku stanowi jego część, a nie akt od niego odrębny.

Konsekwencją stwierdzonego uchybienia stanowiącego bezwzględną przyczynę odwoławczą, jest uchylenie zarówno orzeczenia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 23 kwietnia 2018 r., jak i zmienionego nim orzeczenia Sądu Okręgowego w L. z dnia 22 grudnia 2017 r., które dotknięte jest bezpośrednio wyżej wskazaną wadą prawną.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, sądy obu instancji winny pamiętać o konieczności składania podpisów członków składu orzekającego zarówno pod treścią samego rozstrzygnięcia, jak i pod jego uzasadnieniem.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.